

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 lipca 2020 r.

Pozycja 201

POSTANOWIENIE

z dnia 19 lutego 2020 r.

Sygn. akt Ts 132/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej E.P. o zbadanie zgodności:

art. 102 pkt 9 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.) w zakresie, w jakim „nie gwarantuje osobie tymczasowo aresztowanej, a także osobie, wobec której jest wykonywana kara pozbawienia wolności oraz środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności oraz środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności, prawa do zapoznawania się z opiniami i notatkami, sporządzonymi na zlecenie administracji zakładu karnego, dotyczącymi wyłącznie i bezpośrednio tej osoby, zawierającymi informacje istotne [...] na temat tej osoby, stanowiące bezpośrednio lub pośrednio podstawę podejmowanych wobec niej decyzji”, z art. 51 ust. 3 i 4 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 sierpnia 2018 r. (data nadania), E.P. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżący wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w S., w którym został osadzony, domagając się zadośćuczynienia w związku z naruszeniem dóbr osobistych, na podstawie art. 23 i 24 w związku z art. 448 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145; dalej: k.c.). Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z 25 września 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok Sądu Okręgowego) oddalił powództwo.

Na rozprawie 21 listopada 2017 r. skarżący zażądał udostępnienia notatek z rozmów psychologicznych, znajdujących się w aktach osobowych skarżącego w Areszcie Śledczym, w którym przebywał.

Dyrektor Aresztu Śledczego pismami z: 23 listopada 2017 r. (sygn. [...]) i 1 grudnia 2017 r. (sygn. [...]) odmówił udostępnienia skarżącemu przedmiotowych notatek.

Postanowieniem z 10 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w G. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Okręgowego) oddalił wniosek skarżącego o dopuszczenie dowodu z dokumentów w postaci notatek z rozmów powoda z psychologiem oraz nakazał zwrócić te dokumenty do jednostek penitencjarnych, które je nadesłały. Sąd Okręgowy, oddalając wniosek, powołał art. 102 pkt 9 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.; dalej: k.k.w.) oraz postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 24 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. Ts 103/14 (OTK ZU nr B/2016, poz. 66).

2. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 8 października 2019 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

- 1) nadesłanie odpisów albo kopii poświadczonych przez pełnomocnika wyroków sądów obu instancji wydanych w sprawie o sygn. akt [...] z uzasadnieniami, oraz po 4 kopie każdego z wymienionych powyżej;
- 2) wskazanie orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej (zgodnie z art. 79 Konstytucji), którym ostatecznie orzeczono o prawach lub wolnościach skarżącego określonych w Konstytucji;
- 3) podanie i potwierdzenie daty:
 - a) doręczenia skarżącemu orzeczenia wskazanego zgodnie z pkt 2,
 - b) złożenia przez skarżącego wniosku o pełnomocnika z urzędu,
 - c) doręczenia adwokatowi J.M. pisma Okręgowej Izby Adwokackiej w G. w sprawie wyznaczenia go pełnomocnikiem skarżącego z urzędu;
- 4) wskazanie:
 - a) jakie prawa lub wolności, wynikające z art. 32 w związku z art. 51 ust. 3 i 4 Konstytucji zostały naruszone przez zaskarżony przepis,
 - b) sposobu naruszenia praw i wolności skarżącego, określonych zgodnie z pkt 4a,
 - c) uzasadnienia naruszenia praw i wolności skarżącego, określonych zgodnie z pkt 4a.

3. Pełnomocnik skarżącego przesłał kopie żądanych dokumentów w przepisany terminie.

Poinformował, że w sprawie, w której wydano wyrok Sądu Okręgowego, nie zapadło jeszcze orzeczenie sądu drugiej instancji.

Wskazał, że w przedmiocie praw, wolności i obowiązków skarżącego orzeczono ostatecznie postanowieniem Sądu Okręgowego, które doręczono mu „nie wcześniej niż” w dniu jego wydania, tj. 10 stycznia 2018 r.

Złożenie wniosku o pełnomocnika z urzędu nastąpiło 19 stycznia 2018 r., zaś 31 lipca 2018 r. adwokatowi występującemu w imieniu skarżącego przesłano pocztą elektroniczną pismo o wyznaczeniu go pełnomocnikiem z urzędu w sprawie. Adwokat potwierdził odebranie wiadomości 22 sierpnia 2018 r.

Skarżący dowodzi, że w wyniku zastosowania art. 102 pkt 9 k.k.w. Sąd Okręgowy postanowieniem z 10 stycznia 2018 r. oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentów w postaci notatek z rozmów z psychologiem z uwagi na to, że stroną postępowania jest osoba osadzona w areszcie. Jego zdaniem doprowadziło to do nieuzasadnionego ograniczenia prawa do zapoznania się przez skarżącego z dokumentami, „które dotyczą wyłącznie jego osoby, mają charakter opinii, zawierają wypowiedzi wartościujące i które w efekcie stają się elementem opinii psychologiczno-penitencjarnych będących podstawą do podejmowania decyzji wobec osadzonych”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.

TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono art. 102 pkt 9 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 676, ze zm.; dalej: k.k.w.) w zakresie, w jakim „nie gwarantuje osobie tymczasowo aresztowanej, a także osobie, wobec której jest wykonywana kara pozbawienia wolności oraz środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności oraz środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności, prawa do zapoznawania się z opiniami i notatkami, sporządzonymi na zlecenie administracji zakładu karnego, dotyczącymi wyłącznie i bezpośrednio tej osoby, zawierającymi informacje istotne [...] na temat tej osoby, stanowiące bezpośrednio lub pośrednio podstawę podejmowanych wobec niej decyzji”.

Zgodnie z art. 102 pkt 9 k.k.w. „Skazany ma prawo w szczególności do zapoznawania się z opiniami, sporządzonymi przez administrację zakładu karnego, stanowiącymi podstawę podejmowanych wobec niego decyzji”.

3. W złożonych pismach skarżący stwierdza, że nie występował o udostępnianie całości akt osobowych znajdujących się w dyspozycji zakładu penitencjarnego, ale dotyczących wyłącznie jego osoby. Zauważa, że osadzony, nie znając treści tych dokumentów, nie może skorzystać z prawa do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą. Odmowa powyższa jest też, według skarżącego, naruszeniem prawa do ochrony informacji o jego osobie. Wyraża przekonanie, że takie ograniczenie dostępu do informacji osobom pozbawionym wolności nie ma uzasadnienia ani w interesie innych osób ani interesie publicznym. Podnosi również, że ograniczenia nie dotyczą osób niepozbawionych wolności – co jego zdaniem świadczy o dyskryminacji osób pozbawionych wolności. Ze skargi wynika również, że odmowa udostępnienia skarżącemu dokumentów na podstawie art. 102 pkt 9 k.k.w. prowadzi do naruszenia praw do ochrony informacji o jego osobie.

4. Skarżący jako wzorzec do badania konstytucyjności wskazuje art. 51 ust. 3 i 4 w związku z art. 32 Konstytucji.

4.1. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że „zakaz dyskryminacji wynikający z art. 32 ust. 2 Konstytucji nie jest tożsamy z zakazem różnicowania sytuacji podmiotów prawa [z art. 32 ust. 1 Konstytucji]” (wyrok z 15 lipca 2010 r., sygn. K 63/07, OTK ZU nr 6/A/2010, poz. 60).

4.2. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem TK – wraz z zarzutem, że prawodawca naruszył zakaz dyskryminacji, tj. doszło do naruszenia art. 32 ust. 2 Konstytucji, należy wykazać w szczególności, że: a) różnicowanie opiera się na indywidualnej osobowej cesze adresata normy oraz b) wprowadzone kryterium różnicowania jest zakazane konstytucyjnie (zob. postanowienie pełnego składu TK z 22 lipca 2015 r., sygn. SK 20/14, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 115).

W złożonej skardze wskazano jedynie, że zaskarżony przepis „dyskryminuje osoby będące pozbawione wolności, którym ograniczono dostęp do informacji bez uzasadnienia interesem innych osób lub interesem publicznym, podczas gdy powyższe ograniczenia nie dotyczą osób niepozbawionych wolności”.

4.3. Odnosząc się do ewentualnego zarzutu naruszenia zasady równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji) w kontekście naruszenia praw wynikających z art. 51 ust. 3 i 4 Konstytucji,

trzeba przypomnieć, że ocena zgodności z zasadą równości wymaga: a) ustalenia, czy można wskazać wspólną cechę istotną określonych podmiotów, co wymaga przeprowadzenia analizy treści i celu aktu normatywnego, w którym została zawarta kontrolowana norma prawna; b) stwierdzenia, czy prawodawca zróżnicował prawa lub obowiązki podmiotów znajdujących się w takiej samej lub podobnej sytuacji prawnie relewantnej; c) rozważenia, czy wprowadzone przez prawodawcę zróżnicowanie jest nerelewantnym, nieproporcjonalnym i nieadekwatnym konstytucyjnie odstępstwem od nakazu równego traktowania podmiotów podobnych (por. postanowienie sygn. SK 20/14).

Skarżący nie przeprowadził jednak wymaganego testu równości.

4.4. Podsumowując, nie można uznać, by skarżący uzasadnił naruszenie zakazu dyskryminacji czy też naruszenie zasady równości, wyrażanych przez art. 32 Konstytucji. Nie powiązał ich również z naruszeniem praw, które wywiódł z art. 51 ust. 3 i 4 Konstytucji.

5. Jeśliby uznać, że istotą zarzutów jest brak regulacji umożliwiającej osobom izolowanym dostęp do dokumentów w zakresie wskazanym przez skarżącego w *petitum* skargi, należy stwierdzić, że przedmiotem skargi jest *de facto* zaniechanie legislacyjne, które pozostaje poza kognicją Trybunału Konstytucyjnego.

Mając na uwadze, że art. 51 ust. 3 Konstytucji, którego naruszenie podnosi skarżący stanowi, iż ograniczenie prawa dostępu do urzędowych dokumentów może określić ustawa, trzeba stwierdzić, że sformułowane zarzuty dotyczą, dozwolonego prawem, świadomego wyboru prawodawcy.

Powyższe potwierdza uzasadnienie postanowienia TK w sprawie Ts 103/14, zgodnie z którym: „[k]westie dostępu skarżącego do niektórych dokumentów dotyczących jego osoby reguluje [...] art. 102 ust. 9 k.k.w. Przepis ten (...) umożliwia mu zapoznawanie się z opiniami sporządzonymi przez administrację zakładu karnego, stanowiącymi podstawę podejmowanych wobec niego decyzji regulujących jego sytuację formalno-prawną na terytorium zakładu penitencjarnego. W ten sposób art. 102 pkt 9 k.k.w. określa status skazanego w zakresie dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Takie rozwiązanie legislacyjne nie oznacza *a limine* pominięcia prawodawczego, a tym samym niekonstytucyjności przepisów zakwestionowanych w skardze”.

Jest to podstawą odmowy nadania biegu złożonej skardze na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 59 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny orzekł, jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.